

Dienstensector legt bodem in de groei

Auteur(s):

De Nederlandsche Bank

Verschenen in:

ESB, 84e jaargang, nr. 4215, pagina 587, 13 augustus 1999

Rubriek:

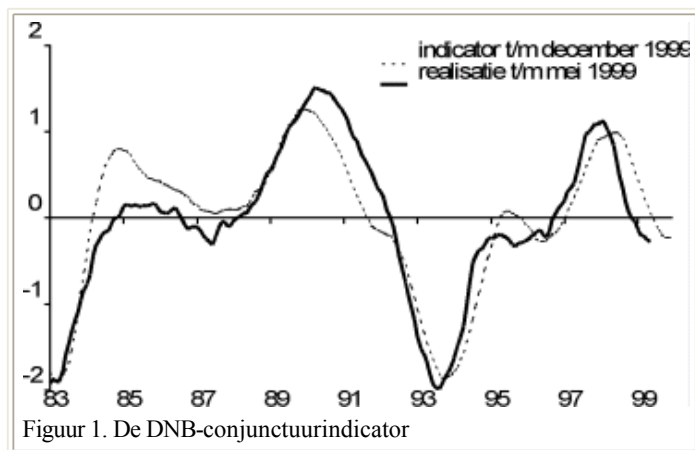
DNB-indicator

Trefwoord(en):

conjunctuurindicator

De dienstensector profiteert van de sterke binnenlandse vraag, zodat de huidige neergang relatief mild is.

De DNB-conjunctuurindicator, ditmaal vooruitblikkend tot en met december 1999, geeft aan dat het conjuncturele dal in het najaar zal worden bereikt en dat de groei van de industriële productie terugkeert tot haar trendmatige niveau. Ondanks de scherpe daling van de conjunctuurindicator van het afgelopen jaar, bleef de groei van de gehele economie tot op heden tamelijk bevredigend; de groei van het bbp-volume in het eerste kwartaal van dit jaar bedroeg nog steeds 3% (zie [figuur 1](#)).

Daling export treft vooral industrie...

Terugvallende internationale handelsactiviteiten komen doorgaans sterk tot uitdrukking in de dnb-conjunctuurindicator, die geënt is op ontwikkelingen in de industriële sector. Ons exportpakket bestaat namelijk grotendeels uit goederen; zo exporteerde Nederland in 1998 ruim f 150 miljard aan goederen, ruim drie maal zoveel als de waarde van de dienstexport. Dit ondanks het feit dat ongeveer 70% van de toegevoegde waarde afkomstig is van de dienstensector, terwijl producenten van goederen 'slechts' 30% voor hun rekening nemen.

...maar groei dienstensector lijkt robuust

De dienstensector in Nederland lijkt nauwelijks te lijden onder de neergaande conjunctuur. De lage rente, de hoge beurskoersen, de huizenprijsstijgingen en de gunstige werkgelegenheidsontwikkeling houden de consumptie op peil en de dienstensector profiteert hiervan. De commerciële diensten groeiden in 1998 met 5%. Van bijna alle commerciële dienstensectoren nam vorig jaar de toegevoegde waarde toe met meer dan 3%. Alleen de zakelijke dienstverlening bleef enigszins achter. Grootste positieve uitschieter is, mede door de opmars van de mobiele telefoon, de sector post en telecommunicatie die met ruim 15% groeide.

Dienstensector ook in verleden buffer....

Het belang van de commerciële dienstensector voor de economie is de laatste decennia fors toegenomen. Dit heeft ertoe geleid dat ook in vorige conjunctuurcycli de dienstensector mindere prestaties van de industrie enigszins heeft kunnen opvangen. [tabel 1](#) toont dat vanaf 1988 de groei van de commerciële diensten in zowel opgaande als neergaande conjunctuur minimaal 3% heeft bedragen. Dit in tegenstelling tot de industriële productie: in zowel de huidige als de vorige neergang van begin jaren negentig liep de groei van deze sector sterk terug. Bovendien blijkt de variabiliteit van de industriële productie beduidend groter dan die van de commerciële dienstensector. Ter illustratie: in de periode 1988 tot 1998 was de standaarddeviatie van de productiegroei in de sector industrie bijna twee maal zo hoog als die van de dienstensector.

Periode	Bbp tegen factorkosten	Industrie	Commerciële diensten
		% mutaties	
Opgang: 1988-I - 1990-I	3,5	3,9	4,4
Neergang: 1990-II-1993-II	2,2	0,4	3,1
Opgang 1993-III-1998-I	3,7	4,7	5,2
Neergang 1998-II-... *	2,7	1,2	4,5

* Groeicijfers hebben betrekking op de periode 1998-II t/m 1998-IV.
Bron: kwartaalrekeningen CBS

...maar conjunctuurgolf blijft

Nederland legt zich steeds meer toe op de productie van diensten in plaats van industriële goederen. Evenals de industrie kent ook de productie van diensten, zij het met kleinere uitslagen, conjuncturele schommelingen. De cyclus van deze sector komt ongeveer overeen met die van de industrie. Hierdoor is de DNB-conjunctuurindicator waardevol in het signaleren van omslagpunten voor de economie in haar geheel.